

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Факультет фізичного виховання
Кафедра медико-біологічних основ фізичної культури

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
медико-біологічних
основ фізичної культури
Людмила СОКОЛЕНКО
«08» серпня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВВ 03 ОСНОВИ МЕДИЧНИХ ЗНАНЬ

Галузь знань: 09 Біологія
Спеціальність: 091 Біологія
Освітня програма: Біологія

1.Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	вибіркова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг у кредитах ЄКТС / годинах	4/120	
Курс	2	
Семестр	3	
Кількість змістових модулів із розподілом:	2	
Обсяг кредитів	4	
Обсяг годин, у тому числі:	120	
Аудиторні:	60	
Лекційні	28	
Семінарські / Практичні	32	
Лабораторні	-	
Самостійна робота	60	
Індивідуальні завдання	-	
Форма семестрового контролю	залік	

2.Мета і завдання навчальної дисципліни

Важливість засвоєння майбутніми фахівцями знань щодо основних принципів та методики надання першої невідкладної допомоги на місці пригоди зумовлена тим, що саме вчасне та кваліфіковане надання невідкладної допомоги вирішує ймовірність виникнення ускладнень у подальшому й інколи визначає долю потерпілого.

Основною метою дисципліни – є теоретичне ознайомлення та практичне відпрацювання основних методик надання першої невідкладної допомоги, засвоєння студентами понять «травма», «травматизм», його види, причини виникнення травм, організацію медичної допомоги.

Завдання курсу «Основи медичних знань» полягає в освоєнні майбутніми педагогами сучасних знань про першу медичну допомогу в загрозливих для життя станах, що виникають при захворюваннях внутрішніх органів, інфекційних хворобах, при травмах та нещасних випадках, а також формування особистості вчителя, озброєного знаннями та уміннями з основ медичних знань, які необхідні для забезпечення, збереження здоров'я і життя.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати: Здоров'я та його складові. Хвороба як порушення життєдіяльності організму людини внаслідок тривалої або сильної дії негативних факторів зовнішнього або внутрішнього середовища. Травми як ушкодження з порушенням анатомічної будови та функцій організму людини. Фактори, що спричиняють травми (механічні, фізичні, хімічні, біологічні). Ускладнення при травмах. Класифікація кровотеч за видами ушкоджених судин, їх ознаки та способи тимчасового зупинення. Особливості зупинення кровотеч у дітей. Гостра кровотрата як небезпека кровотеч, її ознаки, перша медична допомога.

3. Компетентності та програмні результати навчання за ОП

Компетентності за ОП:

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі біології при здійсненні професійної діяльності або у процесі

навчання, що передбачає застосування законів, теорій та методів біологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов

ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК4. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 11. Здатність організовувати роботу відповідно до вимог безпеки життєдіяльності та охорони праці.

ФК2. Здатність демонструвати базові теоретичні знання в галузі біологічних наук та на межі предметних галузей.

ФК5. Здатність до критичного осмислення новітніх розробок у галузі біології і професійній діяльності.

ФК11. Здатність відповідати за особисту та колективну безпеку й усвідомлювати необхідність обов'язкового виконання в повному обсязі всіх заходів гарантування безпеки праці на робочих місцях.

Програмні результати навчання за ОП:

ПРН2. Застосовувати сучасні інформаційні технології, програмні засоби та ресурси Інтернету для інформаційного забезпечення професійної діяльності.

ПРН8. Знати та розуміти основні терміни, концепції, теорії і закони в галузі біологічних наук і на межі предметних галузей.

ПРН12. Демонструвати знання будови, процесів життєдіяльності та функцій живих організмів, розуміти механізми регуляції фізіологічних функцій для підтримання гомеостазу біологічних систем.

ПРН16. Знати будову та функції імунної системи, клітинні та молекулярні механізми імунних реакцій, їх регуляцію, генетичний контроль; види імунітету та методи оцінки імунного статусу організму.

ПРН25. Аналізувати механізми впливу небезпек на людину, визначати характер взаємодії організму людини з небезпеками середовища існування, враховуючи специфіку механізму дії вражаючих факторів.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. ПЕРША МЕДИЧНА ДОПОМОГА В ЗАГРОЗЛИВИХ ДЛЯ ЖИТТЯ СТАНАХ ПРИ ТРАВМАХ І НЕЩАСНИХ ВИПАДКАХ

Тема 1. Перша медична допомога як навчальна дисципліна, її місце у навчальному процесі .

Поняття ризику і небезпеки. Травми та нещасні випадки, причини виникнення. Дитячий травматизм та його профілактика.

Здоров'я та його складові. Хвороба як порушення життєдіяльності організму людини внаслідок тривалої або сильної дії негативних факторів зовнішнього або внутрішнього середовища. Причини, перебіг, наслідки, прояви хвороб (симптоми, синдроми).

Перша медична допомога як навчальна дисципліна. Мета, завдання і засоби першої медичної допомоги. Види медичної допомоги. Правила надання першої медичної допомоги. Поняття про медичне сортування, його види і призначення. Поняття травматизму, його види і профілактика. Основні шляхи попередження захворювань. Проведення санітарно-просвітницьких, гігієнічних та протиепідемічних заходів у навчальних закладах. Підготовка вчителів до роботи з дітьми та підлітками, інфікованими ВІЛ та хворими на СНІД, туберкульоз тощо.

Тема 2. Непритомність. Колапс. Шок. Термінальні стани. Способи і техніка оживлення людей.

Непритомність. Колапс. Поняття про травматичний шок, його вплив на здоров'я людини. Види шоку. Фази шоку. Профілактика і лікування шоку. Термінальні стани (передагональний стан, термінальна пауза, агонія).

Клінічна та біологічна смерть. Визначення ознак наявності життя. Поняття про реанімацію. Методи проведення реанімації, їх загальна характеристика та анатомо-фізіологічні основи. Проведення реанімації у дітей. Штучна вентиляція легень "рот до рота". Техніка закритого масажу серця дітям до 1 року, до 10 років та дорослим. Критерії ефективності проведення реанімації.

Тема 3. Закриті ушкодження (травми). Відкриті ушкодження(рани).

Закриті ушкодження: Забій. Розтягнення і розрив. Струс. Відкриті ушкодження (рани) та їх класифікація. Фази ранового процесу. Види загоєння ран.

Тема 4. Десмургія.

Поняття про десмургію. Поняття про пов'язку. Правила накладання бинтових пов'язок. Техніка накладання м'яких пов'язок: техніка накладання асептичних пов'язок. Техніка накладання окклюзивних пов'язок. Техніка накладання контурних пов'язок.

Тема 5. Переломи кісток. Транспортна іммобілізація

Причини виникнення, класифікація переломів кісток. Загоєння закритих переломів. Клініка переломів. Завдання, основні вимоги та принципи транспортної іммобілізації. Транспортна іммобілізація у разі пошкоджень верхнього плечового поясу та верхньої кінцівки. Транспортна іммобілізація за наявності пошкоджень нижньої кінцівки.

Змістовий модуль 2. ПЕРША МЕДИЧНА ДОПОМОГА В ЗАГРОЗЛИВИХ ДЛЯ ЖИТТЯ СТАНАХ, ЩО ВИНИКАЮТЬ ПРИ ЗАХВОРЮВАННЯХ ВНУТРІШНІХ ОРГАНІВ, ІНФЕКЦІЙНИХ ХВОРОБАХ

Тема 6 Опіки. Утоплення. Електротравми.

Види опіків. Ступені опіків. Вимірювання площини опіків. Опікова хвороба. Перша допомога у разі отримання опіків. Охолодження і відмороження. Ступені відмороження. Перша допомога у разі загального охолодження та відмороження. Види утоплення. Перша допомога у разі утоплення. Механізм ушкодження електрострумом. Перша допомога у разі пошкодження електрострумом.

Тема 7. Ушкодження органів черевної порожнини. Ушкодження тазу й органів сечовидільної системи

Гострий живіт. Гострий апендицит. Пошкодження живота. Епідеміологія ушкоджень органів черевної порожнини. Механізм ушкодження органів черевної порожнини. Перша допомога в разі пошкодження тазу й органів сечовидільної системи. Транспортна іммобілізація за наявності пошкодження тазу.

Тема 8 Рани та їх обробка

Класифікація ран. Асептика і антисептика. Основні види ускладнень при пораненнях та їх профілактика. Пов'язки і правила їх накладання.

Тема 9. Інфекційні захворювання.

Збудники інфекційних захворювань, клінічна картина інфекційних захворювань, шляхи проникнення інфекцій в організм людини, профілактика інфекційних захворювань, імунітет.

Загальна характеристика дитячих інфекційних хвороб. Захворюваність дітей на туберкульоз в Україні. Епідемічна ситуація щодо розповсюдження туберкульозу серед дітей. Особливості зараження. Перебіг туберкульозу у дітей різних вікових груп. Клінічні форми дитячого туберкульозу, що супроводжуються ураженням бронхіальних лімфовузлів, бронхів, плеври, очей, опорно-рухового апарату, оболонки головного мозку.

Санітарно-просвітницька робота серед школярів та їх батьків щодо запобігання розповсюдженню туберкульозу.

Захворюваність на ВІЛ/СНІД в Україні. Шляхи зараження. Ризикована поведінка як основна причина інфікування ВІЛ. Діагностування наявності ВІЛ в організмі.

Тема 10. Соматичні захворювання основних систем органів людини

Основні симптоми захворювань органів дихальної системи. Гострі захворювання органів дихання. Ознаки, основні ускладнення, перша медична допомога. Опортуністичні інфекції органів дихання у ВІЛ-інфікованих та хворих на СНІД. Бронхіальна астма як захворювання інфекційно-алергічної природи. Основні типи алергенів, які спричиняють хворобу. Основні ознаки нападу бронхіальної астми. Перша медична допомога. Ускладнення, поняття про сучасні методи лікування.

Захворювання нервової системи, їх профілактика. Невроз як психогенне захворювання. Причини дитячих неврозів - психічні потрясіння, спадковість, насильство у сім'ї, алкоголізм батьків, дидактогенні фактори тощо. Класифікація неврозів: неврастенія, невроз страху, невроз нав'язливих станів, істеричний невроз. Загальні ознаки для всіх форм неврозів: моторні порушення (зайва рухливість, тік, заїкання), розлади вегетативної регуляції.

Запобігання неврозам: уникання стресових ситуацій, позитивна установка на подолання тих чи інших нервових відхилень (нормалізація сімейних стосунків, справедливе ставлення вчителя до всіх дітей у класі та інше). Постійне психоемоційне напруження як фактор виникнення неврозів у вчителів, їх профілактика.

Основні захворювання органів травлення, які потребують невідкладної допомоги. Гострий гастрит, гострі отруєння, причини, ознаки і перша медична допомога.

Шлунково-кишкова кровотеча як ускладнення виразкової хвороби шлунку та дванадцятипалої кишки, ознаки і перша медична допомога.

Печінкова колька як ускладнення жовчнокам'яної хвороби. Причини. Основні ознаки, перша медична допомога, можливі ускладнення, профілактика.

Поняття про цукровий діабет. Причини, основні ознаки, ускладнення. Принципи лікування. Гіпер - та гіпоглікемічні коми, їх причини, основні ознаки, перша медична допомога.

Основні ознаки захворювань серцево-судинної системи. Визначення об'єктивних критеріїв оцінки функціонального стану серцево-судинної системи - пульсу та артеріального тиску. Профілактика захворювань серцево-судинної системи у дітей та підлітків.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма навчання					заочна форма навчання				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	п	інд	с.р.		л	п	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Модуль 1										
Змістовий модуль 1. Перша медична допомога в загрозованих для життя станах, при травмах та нещасних випадках.										
Тема 1. Перша медична допомога як навчальна дисципліна, її місце у навчальному процесі .	12	4	2		6					
Тема 2. Непритомність. Колапс. Шок.	10	2	2		6					

Термінальні стани. Способи і техніка оживлення людей.										
Тема 3. Закриті ушкодження (травми). Відкриті ушкодження(рани).	10	2	2							
Тема 4. Десмургія.	12	2	4							
Тема 5. Переломи кісток. Транспортна іммобілізація.	12	2	4							
Разом за змістовим модулем 1	56	12	14	-						
Змістовий модуль 2. Перша медична допомога в загрозованих для життя станах, що виникають при захворюваннях внутрішніх органів, інфекційних хворобах.										
Тема 6. Опіки. Утоплення. Електротравми.	12	2	4							
Тема 7. Ушкодження органів черевної порожнини. Ушкодження тазу й органів сечовидільної системи.	10	2	2							
Тема 8. Рани та їх обробка.	14	4	4							
Тема 9. Інфекційні захворювання.	14	4	4							
Тема 10. Соматичні захворювання основних систем органів людини.	14	4	4							
Разом за змістовим модулем 2	64	16	18	-						
Усього годин	120	28	32	-						

6.Теми практичних занять.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (денна форма навчання)	Кількість годин (заочна форма навчання)
1	Перша медична допомога як навчальна дисципліна, її місце у навчальному процесі та значення для професійної підготовки фахівців з фізичного виховання	2	
2	Термінальні стани. Клінічна та біологічна смерть. Способи і техніка оживлення людей.	4	
3	Анатомічні ушкодження у разі отримання травм. Закриті ушкодження. Відкриті ушкодження.	2	
4	Десмургія, ознайомлення з методикою накладання бинтових пов'язок.	4	
5	Переломи кісток. Транспортна іммобілізація.	4	
6	Опіки. Утеплення. Електротравма	2	
7	Зупинення зовнішньої кровотечі, опанування методами супинення зовнішньої кровотечі.	4	
8.	Перша допомога при гострих розладах дихання: бронхіальній астмі. Гострому ларингіті.	4	
9.	Ушкодження органів грудної клітки та органів грудної порожнини.	2	
10	Ушкодження органів черевної порожнини. Ушкодження тазу й органів сечовидільної системи	4	

	Разом	32	
--	-------	-----------	--

7. Самостійна робота

№ з/п	Зміст навчального матеріалу	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1.	Актуалізація знань, набутих під час вивчення дисциплін: „Анатомія та фізіологія людини” (анатоמו-фізіологічні та вікові особливості опорно-рухової, дихальної, серцево-судинної, травної та сечовидільної систем організму людини); "Фізіологія вищої нервової діяльності" (процеси гальмування та збудження; центри, які регулюють діяльність внутрішніх органів та систем організму людини).	30	
2.	Розробити і заповнити таблицю "Невідкладні стани, перша медична допомога при них".	20	
3.	Підготувати інформаційне повідомлення та презентацію.	10	
	Разом	60	

8. Методи навчання

Лекції, практичні та лабораторні заняття із застосуванням традиційних та сучасних активних методів навчання (тренінги, ділові ігри тощо).

Словесні, наочні, практичні (за джерелом передачі та характером сприйняття інформації); набуття знань, формування вмінь і навичок, застосування знань і творчої діяльності, засвоєння знань (за розв'язком основних дидактичних завдань); пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, дослідницький, евристичний (за характером пізнавальної діяльності при засвоєнні змісту дисципліни); інформаційно-повідомлюючий і виконуючий, пояснювальний і репродуктивний, іструктивно-практичний і продуктивно-практичний, пояснювально-спонукаючий і частково-пошуковий, спонукаючий і пошуковий (за поєднанням методів).

Використовуються засоби реалізації методів навчання: загальнолюдські (інструкція, аналіз, синтез, дедукція, аналогія); загально педагогічні (виклад, бесіда, самостійна робота).

9. Методи контролю

Результати навчальної діяльності здобувачів вищої освіти з дисципліни оцінюються за 100 бальною шкалою.

Форми контролю:

Поточний контроль: усна відповідь, письмові контрольні роботи, тести.

Модульний контроль: кількість балів, які необхідні для отримання відповідної оцінки за кожний змістовий модуль упродовж вивчення дисципліни.

Підсумковий контроль: виставлення підсумкової оцінки студентам, які опрацювали теоретичні теми, практично засвоїли їх і мають позитивні результати, набрали необхідну кількість балів.

10. Критерії оцінювання результатів навчання

Результати навчальної діяльності здобувачів вищої освіти з дисципліни оцінюються за 100-бальною шкалою. Отримані бали переводяться в оцінку за європейською кредитно-трансферною системою з відповідною інтерпретацією за національною.

Критерії оцінювання відповіді студента

Бали	Критерії оцінки
10–9	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст питань. Дає правильну відповідь на 100–90% тестових питань.
8–7	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст питань. Наявні несуттєві помилки та незначні неточності. Дає правильну відповідь на 89–75% тестових питань.
6–5	В цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст без аналізу, обґрунтування та аргументації питань. Дає правильну відповідь на 74–60% тестових питань.
4–3	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, викладає його фрагментарно. Недостатньо розкриває зміст питань. Дає правильну відповідь на 59–35% тестових питань.
2–1	Частково володіє навчальним матеріалом, не в змозі викласти зміст питань. Наявні суттєві помилки. Дає правильну відповідь на 34–1% тестових питань.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Модуль 1 Поточне оцінювання і самостійна робота										Сума
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	
10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	100

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100 A	відмінно	зараховано
82-89 B		
75-81 C	добре	
69-74 D		
60-68 E		
35-59 FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання

34 – 1 F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
----------	--	---

12.Методичне забезпечення

- 1.Опорні конспекти лекцій, інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни .
- 2.Нормативні документи, ілюстративні матеріали.
- 3.Таблиці (схеми, плакати) слайди, муляжі, «торс людини», скелет людини, кістки, штучні моделі кісток, кістки в розрізі, комплект планшетів: м'язи тулуба, кінцівок, розбірна модель серця, ока, вуха, муляжі органів дихання.

13.Рекомендована література

Основна

1. Косенко Я.В. Основи медичних знань: Навчальний посібник - К:Арт -Освіта, 2007.-159с.
2. Головка О.Ф., Плахтій П.Д., Головка В.О. Основи медичних знань. Кам'янець - Подільський: Аксіома, 2006.-291с.
3. Головка О.Ф. Основи медичних знань щодо профілактики, діагностики та надання невідкладної допомоги при загрозливих для життя станах .Ч.І.- Кам'янець - Подільський: Аксіома, 2006.359с.
4. Бенюмов В.М., Костенко О.Р. Дитячий травматизм: Навчальний посібник. - К.: КДПІ ім. М.П.Драгоманова, 1991.-250с.
5. Ганджа І.М. Внутрішні хвороби: Підручник. - К.: Здоров'я, 2002. 456с.
6. Крістман В.М. Внутрішні хвороби з елементами догляду захворими: Навчальний посібник. - К.: Медицина, 1991. 36с.
7. Петрик О.І. Долікарська медична допомога при травмах танещасних випадках: Навчальний посібник. К.: Вища школа,1995. 500с.
- 8.Ткаченко С.К. Педіатрія. К.: Здоров'я, 2003. 746с.

Допоміжна

- 1.Передерій В.Г. Клінічні лекції з внутрішніх хвороб: Навчальний посібник. — К.: Манускрипт, 1998.
- 2.Скрипниченко В.П. Хірургія: Учебник. - К.: Вища школа, 1994.
- 3.Флоренсова К.М. Дезинфекція, дезинсекція, дератизація: Навчальний посібник. - К.: КДПТ ім. М.П.Драгоманова, 1995.
- 4.Яблонська Л.Б. Дитячі інфекції: Навчальний посібник. - К.: КДПІ імені М.П. Драгоманова, 1991.

14.Інформаційні ресурси

Поглиблюють інформацію про знання, вікових особливостей та функціонування людського організму та організацію навчально-виховного процесу у закладах вищої освіти, матеріали, розміщені на веб-сторінках:

- 1.http // www.nbuv.gov.ua сайт Національної бібліотеки ім. І.В. Вернадського.